
Mededeling FSMA 2019_11 dd. 28/05/2019

Aandachtspunten bij het invullen van de periodieke vragenlijst over het voorkomen van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme (AML_Survey)

Toepassingsveld:

Deze mededeling is bestemd voor:

- de vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies naar Belgisch recht;
- de bijkantoren in België van buitenlandse vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies;
- de beheervenootschappen van (A)ICB naar Belgisch recht, met inbegrip van de kleinschalige beheervenootschappen van AICB;
- de Belgische bijkantoren van buitenlandse beheervenootschappen van (A)ICB;
- de zelfbeheerde niet-openbare AICB, met inbegrip van de zelfbeheerde kleinschalige AICB, voor zover en in de mate waarin ze instaan voor de verhandeling van hun effecten;
- de alternatieve financieringsplatformen;
- de wisselkantoren;
- de onafhankelijk financieel planners.

Samenvatting/Doelstelling:

Deze mededeling geeft toelichting over bepaalde vragen van de AML Survey (vragenlijst over het voorkomen van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme).

In augustus 2018 heeft de FSMA u gevraagd een periodieke vragenlijst ("AML Survey") in te vullen over het voorkomen van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme ("SWG/FT"). Uit de antwoorden is gebleken dat de ondernemingen bepaalde vragen verschillend hebben geïnterpreteerd.

De FSMA maakt van deze gelegenheid gebruik om haar verwachtingen te concretiseren over de toepassing van een aantal SWG/FT-verplichtingen in de betrokken sectoren.

Vanaf 3 juni 2019 is een nieuwe AML Survey beschikbaar op het FiMiS-platform. U moet deze survey **tegen 7 juli 2019** invullen.¹ De FSMA verwacht dat u daarbij rekening houdt met de inhoud van deze mededeling.

¹ [Circulaire FSMA 2019 10](#) dd. 20/05/2019 - Periodieke vragenlijst over de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

Vaststellingen en aandachtspunten bij de vragen van de AML Survey

De basisstructuur van de AML Survey is dezelfde gebleven. Zoals toegelicht in de circulaire FSMA_2019_10 wordt een AML Survey voorzien per sector. Vele vragen zijn gemeenschappelijk. Sommige zijn specifiek voor een bepaalde sector.

Elke vragenlijst is nog steeds onderverdeeld in vijf secties (tabellen). Elk van deze secties is onderverdeeld in verschillende rubrieken. Elk van deze rubrieken bevat één of meer deelvragen.

In deze mededeling zal de FSMA de rubrieken van de *AML Survey* bespreken waarvoor zij uw bijzondere aandacht vraagt, omdat uit de antwoorden is gebleken dat niet alle ondernemingen de vragen hebben begrepen zoals ze waren bedoeld. De vaststellingen en aandachtspunten gelden in principe voor alle ondernemingen die de besproken rubriek in hun AML Survey terugvinden, tenzij uitdrukkelijk anders aangegeven.

De FSMA wijst ook uitdrukkelijk op de zogenaamde *tooltips* die bij verschillende vragen in de AML Survey zijn opgenomen en die bedoeld zijn om verduidelijking te bieden over de gestelde vraag. U herkent een *tooltip* aan het icoon “” rechts van de betrokken vraag. De *tooltip* wordt op FiMiS zichtbaar als u de cursor op het icoon plaatst.

1. Rubriek 5: Collectief beheer (verhandeling van deelbewijzen)

Dit aandachtspunt geldt specifiek voor de beheerders van (A)ICB's.

De FSMA wijst erop dat u bij het invullen van de vragen rond de verhandeling van deelbewijzen rekening moet houden met de delegatiestructuur van uw onderneming. Het antwoord op deze vragen verschilt naargelang u de verhandeling van deelbewijzen al dan niet heeft gedelegeerd en naargelang van de manier waarop u ze heeft gedelegeerd.

De FSMA heeft vastgesteld dat de antwoorden op de survey niet steeds overeenstemden met de delegatiestructuur van de beheerders van (A)ICB's zoals die bij haar gekend is. Indien uw onderneming wijzigingen doorvoert aan haar delegatiestructuur moet u de FSMA daarvan op de hoogte brengen.

Bij een aanpassing aan de delegatiestructuur moet uw onderneming ook nagaan of deze aanpassing een invloed heeft op de algemene risicobeoordeling inzake SWG/FT en desgevallend tot een aanpassing van de procedures moet leiden.

In ieder geval moet u het delegeren van taken en bevoegdheden als een risicofactor in rekening nemen bij de opmaak van uw algemene risicobeoordeling. Zie ook hieronder 3, *Rubriek 10: Derde zaakaanbrenger* en *Rubriek 44: Uitbesteding*.

2. Rubriek 7: Aantal cliënten

De cliënten van uw onderneming zijn alle cliënten die gebruik maken van de door uw onderneming aangeboden diensten, ook wanneer uw onderneming deze dienstverlening geheel of gedeeltelijk uitbesteedt of delegeert aan derden.

Indien uw onderneming in het kader van haar statuut verschillende activiteiten ontplooit, moet u bij het antwoorden op de vragen rekening houden met de cliënten binnen die verschillende activiteiten. Voor de beheerders van (A)ICB zijn de cliënten niet alleen de personen aan wie zij in voorkomend geval beleggingsdiensten verstrekken, maar ook de personen aan wie zij zelf of hun distributeurs rechten van deelneming verkopen (cf. *tooltip* in de AML Survey).

3. Rubrieken 10 (Derde zaakaanbrenger) en 44 (Uitbesteding)

De SWG/FT wet laat toe dat uw onderneming, onder bepaalde voorwaarden, een beroep doet op derde zaakaanbrengers voor het vervullen van bepaalde waakzaamheidsverplichtingen.² Hierbij is het belangrijk te onthouden dat uw onderneming de finale verantwoordelijkheid blijft dragen voor de naleving van deze verplichtingen.

Uw onderneming kan de zorg voor naleving van de waakzaamheidsverplichtingen ook delegeren aan lasthebbers of onderaannemers. In dat geval moet zij de principes van de gezonde beheerspraktijken inzake uitbesteding³ in acht nemen.

In geval van **derde zaakaanbrenging** zal de derde zaakaanbrenger zijn eigen procedures aanwenden om de naleving van de waakzaamheidsverplichtingen te verzekeren. In dit geval moet uw onderneming nagaan of de procedures van de derde zaakaanbrenger aangepast zijn aan de noden van uw onderneming. Uw onderneming kan haar waakzaamheidsverplichtingen in het kader van de SWG/FT-wet enkel uitbesteden aan derde zaakaanbrengers die zelf ook onderworpen zijn aan de bepalingen van de vierde richtlijn inzake SWG/FT.⁴

In geval van **delegatie** zal de lasthebber de door uw onderneming opgemaakte procedures aanwenden. In dat geval is vereist dat uw onderneming opvolgt dat de lasthebber deze in de praktijk ook toepast.

Het gebruik van derden ontslaat uw onderneming met andere woorden niet van uw verantwoordelijkheid inzake de naleving van de verplichtingen opgelegd door de SWG/FT-wet. Uw algemene risicobeoordeling en uw SWG/FT-procedures moeten hier in het bijzonder rekening mee houden.

4. Rubrieken 14 en 40: Politiek Prominente Personen (PEP's)

De FSMA stelt op basis van de antwoorden op de AML Survey vast dat de ondernemingen een beperkt aantal PEP's rapporteren. Dit kan betekenen dat er effectief een beperkt aantal PEP's cliënt zijn. Het kan er ook op wijzen dat de identificatie van PEP's niet systematisch gebeurt.

De FSMA wijst erop dat de verplichtingen die de SWG/FT-wet uw onderneming oplegt in verband met PEP's ook gelden ten aanzien van de familieleden van die PEP's én ten aanzien van hun naaste geassocieerden.⁵

² Art. 42 van de SWG/FT-wet.

³ [Circulaire](#) PPB/2004/5 van 22 juni 2004

⁴ Art. 43 van de SWG/FT-wet.

⁵ Deze begrippen zijn gedefinieerd in de artikel 4, 28° tot 30° van de SWG/FT-wet.

Uw onderneming moet beschikken over procedures om na te gaan welke cliënten PEP, familielid of naaste geassocieerde van een PEP zijn. Deze procedures moet u ook in de praktijk toepassen. Het is daarbij belangrijk dat u de controle voor bestaande cliënten regelmatig herhaalt.

5. Rubriek 16: Geweigerde cliënten

De FSMA stelt op basis van de antwoorden op de AML Survey vast dat de ondernemingen zelden een cliënt weigerden om redenen die te maken hebben met SWG/FT. Wanneer dat wel gebeurde, bespraken de betrokken onderneming deze incidenten niet in hun witwasverslag.

Indien uw onderneming cliënten die binnen haar cliëntenacceptatiebeleid vallen, weigert omwille van SWG/FT-redenen, moeten haar medewerkers die weigering documenteren en in voorkomend geval overmaken aan haar AMLCO voor verdere analyse. De AMLCO moet dan beoordelen of er een melding aan de CFI moet gebeuren en moet deze incidenten bespreken in zijn witwasverslag.

6. Rubriek 28: Interne rapportering (voorheen: Analyse van atypische verrichtingen) en rubriek 29: Meldingen aan de CFI (voorheen: Melding van verdachte verrichtingen aan de CFI)

De FSMA stelt vast dat er slechts een beperkt aantal atypische verrichtingen werden gerapporteerd aan de AMLCO en vervolgens aan de CFI. De term “verrichting” moet u niet restrictief begrijpen in de zin van “transactie”. Zo kunnen ook bepaalde gedragingen atypisch zijn en daarom aanleiding geven tot interne rapportering aan de AMLCO en finaal melding aan de CFI. Hierbij kan onder meer gedacht worden aan bepaalde gedragingen of beslissingen die niet stroken met het profiel van de cliënt of aan het niet of onvoldoende meewerken aan de identificatie of aan de verificatie van de identiteitsgegevens.

In de nieuwe AML-survey hebben wij de benaming van deze rubrieken en de vragen aangepast om dit ruimere begrip te vatten.

De kwaliteit van meldingen bij de CFI is belangrijker dan de kwantiteit. De AMLCO die een intern rapport ontvangt over een atypische gedraging, moet in zijn onderzoek nagaan of deze gedraging effectief een vermoeden van WG/FT doet rijzen dat hij in voorkomend geval aan de CFI moet overmaken. Zo kan een transactie van een cliënt die groter is dan zijn gebruikelijke transacties aanleiding zijn tot een interne rapportering aan de AMLCO, terwijl uit het navolgend onderzoek van de AMLCO kan blijken dat er geen reden is tot melding aan de CFI.

7. Rubriek 30: Bevriezing van gelden en tegoeden

Uit antwoorden in de AML Survey blijkt dat het aantal kennisgevingen aan de FOD Financiën in het kader van bevrozing van gelden en tegoeden en in het kader van financiële embargo's beperkt is. De FSMA stelt ook vast dat verschillende ondernemingen hieraan geen tot weinig aandacht besteden.

De FSMA wijst erop dat uw onderneming, ook als zij in de strikte zin niet zelf tussenkomt in de verrichtingen, de nodige aandacht moet hebben voor de bindende bepalingen betreffend financiële embargo's. Bevriezing van tegoeden kent immers een zeer ruime definitie⁶ die bv. ook het beheer van een beleggingsportefeuille omvat.

⁶ Onder bevrozing van tegoeden wordt verstaan *het voorkomen van het op enigerlei wijze muteren, overmaken, corrigeren, gebruiken van, omgaan met of toegang hebben tot deze tegoeden met als gevolg*

De ondernemingen moeten nagaan of hun cliënten en de uiteindelijke begunstigde van hun cliënten gevat zijn door een maatregel van bevrozing van tegoeden of banden hebben met landen onder embargo. Specifiek voor de beheerders van (A)ICB en vennootschappen voor vermogensbeheer en beleggingsadvies wijst de FSMA erop dat zij dat ook moeten doen voor de ondernemingen waarin wordt belegd (bv. in het kader van het collectief of individueel portefeuillebeheer en RTO) of een belegging wordt voorgesteld (bv. in het kader van beleggingsadvies).

Uw onderneming moet nagaan of haar cliënten op een sanctielijst zijn vermeld. Deze controle moet worden herhaald binnen een redelijke termijn na elke actualisering van een bestaande of bij de publicatie van een nieuwe sanctielijst.

8. Rubriek 31: Beëindiging van de commerciële relatie omwille van redenen gelieerd aan SWG/FT

De FSMA stelt op basis van de antwoorden in de AML Survey vast dat het zelden voorkomt dat een zakelijke relatie wordt stopgezet om redenen die verband houden met SWG/FT.

De wet verplicht u om uw cliënten te identificeren, om hun identiteit te verifiëren, om hun kenmerken te onderzoeken en om het doel en de aard van de relatie (occasioneel of zakelijk) te onderzoeken. Het gaat daarbij om doorlopende verplichtingen die uw onderneming niet eenmalig bij de aanvang van de relatie moet naleven.

Het is niet uitgesloten dat de cliëntgegevens, het profiel van de cliënt (bv. PEP) of de aard van de relatie (occasioneel/zakelijk) wijzigen. Dergelijke wijzigingen kunnen van invloed zijn op de individuele SWG/FT-risicobeoordeling van de cliënt. In het licht van uw cliëntenacceptatiebeleid kunnen deze wijzigingen ertoe leiden dat u de relatie met de betrokken cliënt moet beëindigen. In voorkomend geval moet een intern verslag worden bezorgd aan de AMLCO, die na onderzoek zal moeten beslissen of er een grond bestaat voor melding aan de CFI. Zie ook hoger 5, *Rubriek 16: Geweigerde cliënten*.

Voor de goede orde preciseert de FSMA dat niet elke beëindiging van een commerciële relatie om redenen gelieerd aan SWG/FT moet impliceren dat de betrokken cliënt ook daadwerkelijk een SWG/FT-gerelateerde inbreuk heeft begaan.

wijziging van hun omvang, bedrag, locatie, eigenaar, bezit, onderscheidende kenmerken, bestemming of verdere wijzigingen waardoor het gebruik van bedoelde tegoeden, inclusief het beheer van een beleggingsportefeuille mogelijk zou worden gemaakt (art. 1 van het KB van 28 december 2006 inzake specifieke beperkende maatregelen tegen bepaalde personen en entiteiten met het oog op de strijd tegen de financiering van het terrorisme).

9. Rubriek 32: Algemene risicobeoordeling

De SWG/FT-wet legt uw onderneming als een basisverplichting op een algemene risicobeoordeling uit te werken. Het reglement⁷ en de circulaire⁸ van de FSMA kunnen u helpen bij de opmaak van deze risicobeoordeling. Uit de antwoorden op de AML Survey blijkt dat niet alle ondernemingen een algemene risicobeoordeling hebben opgemaakt of deze niet hebben gedocumenteerd.

Bij de opmaak van deze algemene risicobeoordeling moet uw onderneming aandacht hebben voor haar eigen kenmerken. Zij moet daarbij onder meer rekening houden met haar aard en activiteiten, haar cliënteel, haar organisatiestructuur (met inbegrip van eventuele delegaties en uitbestedingen), enz.

Eens deze algemene risicobeoordeling is opgemaakt en behoorlijk is gedocumenteerd, moet uw onderneming ook het nodige doen om deze periodiek te actualiseren.

10. Rubriek 34: Zelfbeoordeling

In deze rubriek antwoordden verschillende ondernemingen dat zij van oordeel zijn dat hun procedures aan de regelgeving beantwoorden, maar dat zij nog niet volledig ten uitvoer gelegd werden.

Uw onderneming moet niet enkel de nodige acties ondernemen om de vereiste procedures te ontwikkelen en aan te passen aan wijzigingen in de regelgeving, maar zij moet er ook voor zorgen dat een organisatorisch kader bestaat waarin die procedures ook effectief in de praktijk worden toegepast.

11. Rubriek 37: Medewerkers, aangestelden en lasthebbers + opleiding

Uit de antwoorden in de AML Survey blijkt dat niet alle ondernemingen beschikken over een passende interne procedure voor het melden van inbreuken (klokkenluiders). Uw onderneming moet hierin voorzien. Deze procedure moet het mogelijk maken om op anonieme wijze melding te maken bij de AMLCO van SWG/FT gerelateerde incidenten of tekortkomingen. Indien dergelijke meldingen gebeurden, moet uw onderneming deze meldingen ook opnemen en bespreken in haar jaarlijkse witwasverslag.

In het jaarlijkse witwasverslag moet uw onderneming ook rapporteren over eventuele ernstige integriteitsincidenten met medewerkers die zich hebben voorgedaan.

⁷ [Reglement](#) van 3 juli 2018 van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten betreffende de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, goedgekeurd bij koninklijk besluit van 30 juli 2018.

⁸ [Circulaire FSMA 2018 12](#) dd 7/08/2018 - Toepassing van een risicogebaseerde benadering in de strijd tegen het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

12. Rubriek 38: Identificatie en identiteitsverificatie van cliënten, lasthebbers, uiteindelijke begunstigden

Uw onderneming moet overgaan tot identificatie en verificatie van de uiteindelijke begunstigden. In de toekomst zal het UBO-register een *tool* vormen om aan deze verplichting tegemoet te komen. Het feit dat dit register nog niet beschikbaar is⁹, ontslaat uw onderneming niet van deze verplichting.

Indien uw onderneming niet tot identificatie van de uiteindelijke begunstigde kon overgaan, moet u in het cliëntendossier een vermelding opnemen over de verschillende acties die uw onderneming op dit punt heeft ondernomen en het resultaat ervan.

In de nieuwe AML Survey zal uw onderneming in voorkomend geval ook kunnen preciseren welke technieken of technologieën zij gebruikt.

13. Rubriek 42: Waakzaamheid – instructies voor het personeel

Uit de antwoorden op de AML Survey blijkt dat niet alle ondernemingen beschikken over schriftelijke procedures of instructies voor de personeelsleden. Uw onderneming moet aan haar medewerkers instructies geven, die hen duidelijk aangeven over welke zaken zij moeten rapporteren aan de AMLCO, op welke manier dat moet gebeuren en ook binnen welke termijn. De kwaliteit van deze instructies zal bijdragen tot meer kwalitatieve rapporteringen aan de AMLCO. Dit zal op zijn beurt de analyse door de AMLCO faciliteren.

⁹ De termijn om de uiteindelijke begunstigden voor de eerste maal te registreren werd verlengd tot 30 september 2019.